

OPINIONS

Nº 127 - any 2021

Ressorgir com L'au Fènix

Malgrat que alguna vegada haureu sentit a parlar d'aquest ocell, heu llegit el llibre o heu vist la pel·lícula de Harry Potter titulada "L'ordre del Fènix"; el que potser no sabeu és que, aquesta au, té a veure amb la història de Catalunya.

Segons la mitologia grega, l'au Fènix era un ocell únic, de la grandària d'una àguila voluminosa, amb plomes daurades i vermelles, urpes fortes, coll molt llarg i bec molt afilat. Vivia a l'Àràbia prop d'un pou d'aigües fresques on cada dia es banyava a l'alba entonant melodies, tan belles que, fins i tot Apol·lo (un déu de l'Antiga Grècia), aturava el carro que ell conduïa per escoltar-la.

Diu també la llegenda que els déus, havien prohibit a qualsevol ésser viu, endinsar-se en un immens jardí ple d'arbres fruiters, flors de molts colors i amb una gran fragància; sota pena de ser llençat a les tenebres a qui infringís aquest mandat.

L'au Fènix, en ser l'únic ésser viu que dominà la temptació de travessar el llindar prohibit, els déus varen premiar-lo amb els dons de la intel·ligència, una força desmesurada i la immortalitat, amb la condició que, en arribar a la fi del seu cicle vital (que podia ser d'uns quatre-cents anys), havia de fer un niu de branquillons aromàtics on dominés la canyella, jeure-s'hi al damunt i esperar que un llamp, en un dia de tempesta l'encengués, amb ell embolcallant-lo, fins quedà tot reduït a cendres. Cendres de les quals en ressorgiria un nou i rejuenit au Fènix.

Heus ací, doncs, l'origen de l'expressió: "renéixer de les cendres com l'au Fènix".

Aquesta au és present en nombroses cultures antigues i, s'esdevingué popular en el cristianisme primitiu, com a símbol de la resurrecció després de la mort.

També tingué un protagonisme a Catalunya durant els segles XIX i part del XX, ja que fou emprada pels primers independentistes catalans com Joan Maragall, Jacint Verdaguer, Bonaventura Carles i Aribau, entre altres, com al·legoria del poble de Catalunya.

Els primers grafismes on es troba aquesta au apareixen a "La Renaixença", una publicació cultural dedicada a la literatura i les ciències, on en la capçalera, dissenyada per Lluís Domènec i Muntaner el 1880, conjugà l'au Fènix amb les quatre barres catalanes sobre el pit, una estrella damunt del cap i ressorgint d'una foguera.

També es troba a diversos detalls arquitectònics modernistes catalans dels segles XIX i XX, entre ells, el palau Güell, construït a Barcelona per Antoni Gaudí entre 1886 i 1888, per encàrrec del comte Eusebi Güell.

Llevat d'excepcions, alguns historiadors (amb poc saber de la nostra història), han confós l'au Fènix amb l'àguila imperial utilitzada en les dictadures nazi i franquista, sense haver esbrinat la gran diferència simbòlica que hi hagué entre l'una i l'altra.

L'àguila imperial, gran i majestuosa, significa domini i poder; mentre que, l'au Fènix, sent també una au amb les mateixes magnificències, simbolitza la renaixença.

En el cas de Catalunya s'utilitzà com a símbol d'un poble que volia ressorgir després de segles d'opressió a què havia estat sotmès a mans dels estats espanyol i francès i tornar a ser una nació lliure, "rica i plena", ocupant el lloc legítim que li correspon entre la resta de les nacions del món.

La imatge de l'au Fènix encara es fa servir, a Catalunya, en nombroses processons el dia de Corpus.

Fins aquí, de manera molt breu, la història de l'au Fènix com a símbol de Catalunya els segles XIX i part del XX. Símbol que caigué en desús en ser substituït per la senyera estelada creada per Vicenç Albert Ballester i Camps, de la qual se'n té el primer testimoni gràfic l'onze de setembre de 1918.

Epíleg

Potser en alguna etapa difícil de la vida a causa de mala salut, un contratemps econòmic, dubtes, inseguretats, pors, manca d'afecte o l'absència d'una persona estimada, hem passat un bon grapat de dies plens de dolor, desconcert, desesperació i una terrible sensació de soledat fins el punt de preguntar-nos si val la pena viure amb tant sofriment i tanta angoixa.

Psicòlegs, psiquiatres, neuròlegs, fàrmacs o pocions, poden ser valuosos per a superar aquests moments de crisi, però, per damunt de tot, és essencial trobar algú que, amb prudència, comprensió i paciència, ens escolti i, amb bones paraules, ens faci entendre que no se'n treu res de mirar-nos el melic, recordar-nos alhora, que la vida en si ja és un regal i que, iniciar cada matí un nou dia, encara que sigui a empentes i rodolons, és un obsequi que se'ns concedeix del qual molts n'haguessin volgut gaudir més temps.

Sortós qui pot comptar amb una persona d'aquestes característiques. Però, la veritable superació o ressorgir de les nostres cendres, només dependrà de la tenacitat que hi posem en passar pàgina i mirar endavant amb una nova il·lusió o, amb algun somni que, per absurd que sembli, si surt del cor i el fem persistir, pot ajudar a viure el present amb més optimisme.

De vida només n'hi ha una i està feta de moments bons i dolents. De nosaltres depèn, viure-la amb lamentacions o ressorgir, com l'au Fènix, de les nostres cendres, lluitant, costi el que costi i sense defallir, per tot el que creiem val la pena fer-ho.

Maria Mercè Usón